

Дякуєме і жєламе вшыткò найлїпше

Рік 2011 був найтяжшым за 20-річну екзистенцію нашой редакції главно зато, же Секція народностных меншын і етнічных ґруп придїлила нам смїшны дотації на интернетовы новинкы Академія русиньской културы в СР (наперек тому сьме выдали вшыткых 52 планованых чїсел), Народны новинкы (выдали сьме тыж планованых 12 чїсел) і Русин (выдали сьме 4 чїсла рядны і єдно двойчїсло). Нажаль, зо штирєх нашов редакційов предложєных проектів книжок, сьме не дістали дотацію ани на єдну з них!!! Таке ту іщі не было!!! Самособов, тото вшыткò потвердив своїм підписом підпредседа влады СР Рудолф Хмел, якый одповідать за тот резорт. Але же нашы періодічны виданя пережыли і тот найтяжшый рік, зато хочу подяковати філантрамам, добродителям і інштїтуціям: в першїм рядї Штефанови Чепови з Торонта, Катедри українїстичных штудій Торонтьской універзїты і Інж. Міланови Мнягончакови з Гуменного. Щїро їм іщі раз дякуєме, і вірїме, же зїстануть нам вірны, подобно як і много іншых добродителїв, котры нам хоць і меншыма частками фїнанчно помогли, но вшыткых не мож в тїй куртїй статї спомянути, але їх мєна были або іщі будуть опублікованы на сторїнках наших періодїк. Дякуєме сердечно і вшыткым нам вірным чїтателям і дописователям і жєламе главно много здравя, родинного щастя і успїхів у роботї, коротко повіджено: вшыткò найлїпше, што собі і самы жєлатє.

Александр ЗОЗУЛЯК, шефредактор

Рік за нами, надїї перед нами

Конець рока є часом біланцованя. Не мать значїня вертати ся к тому, што є за нами. Мы, котры слїдуєме русиньскый рух, знаме яка є ситуація Русинів на Словєнську, што нас заболїло і што потїшыло. Много ся о тїм поговорило і пописало. Курте оцінїня: словакізація продовжує, розвой русиньского школства стаґнує, позиція церьковных представителїв обидвох выходных церьквей к Русинам ся не мїнить, літурґїчны обряды ся дале словакізують, фїнансованя народностных активностей вообщє є недостаточне. Перейдуть тоты проблемы і до будучого 2012 року?! Правдоподобно геї, але будьме і оптимїстами. Конечно ся дізнаме выслїдки списованя людей і вірїме, же будуть про нас Русинів позїтивны. В залежности од того в бївшїй мїрї будеме мочї адресовати нашы жаданя владным інштїтуціям, але і церькви. Но мусїме быти і самы к собі нарочнїшы і одповіднїшы. Народностна меншына, котрой члєны ся отворєно і смїло в бївшїй кількостї голосять к своїй народности, собі заслужать і мають підложєно жадати дотримованя своїх народностных прав у сполочности подля світських, але ай Божых законів. Хвала Богу, же суть мїджі нами активїсты, священїцы і поєдны люде, котры суть охотны ся анґажовати і робити на благо Русинів. У часї, кїдь пишу тоты рядкы, стоїме перед вольбама нового председа Русиньской оброды на Словєнську. По выданю тых Народных новинок уж будеме знати єго мєно. Хто бы ним не був, вірїме, же буде робити на хосєн далшого розви-

(Продовжїня на 2. стор.)

Умер бывший президент Вацлав Гавел

У віці 75 років умер експрезидент Чеськословєнська і Чеськой републікы, драматурґ, дісидент і боєвник за людьскы права – Вацлав Гавел. Гавел был бесспорно найзнамішым чеськым політиком.

Быв єдным із главных діятелїв антикомунїстичного руху в соціалїстичнім Чеськословєнську, такой по „баршановїй“ революції був у децембрї року 1989 зволений за президента Чеськословєнська. Президентом Чеськословєнська був до юла 1992, в році 1993 Гавел ся став главов уж самостатной Чеськой републікы. Президентом той країны був до року 2003. Послїдній раз Гавел выступив перед людми пару днів перед смертєв, кїдь в главнім місті ЧР ся стрїтив з далайламом. Гавел був єдным із сполуавторів манїфєсту „Харта-77“, по єго публікації комунїстичный режім одсудив Гавла на арешт. За бой за слободу, демокрацію і плуралїзм був пару раз пропонованый на Нобєлову ціну за мїр.

Вацлав Гавел заспав вічным сном 18. децембра 2011. Тїсячі людей і визначных політиків і особностей домашнїх і заграничных одпровадили го до вічности 23. децембра 2011, коли в Чеській републіці і на Словєнську был выголошений день смутку.

- р -

Тото чїсло виходить вдяка М. Мнягончакови а на поштовне приспїв М. Семанчїк

На мою справу, же про мізерну тогорічну підпору штату грозить, же перестануть виходити першы порєволучны русиньскы Народны новинкы, як єден із першых зарєаґовав Інж. Мілан Мнягончак із Гуменного, передплатитель і чїтатель наших новинок од самого їх зачатку. Пан Мнягончак підпорує много активїт, а нас тішить, же мїджі нїма є і русиньска прєса. Тым ся проявив як свїдомый Русин, котрому не є єдно, ці Народны новинкы будуть входити, або нї. За себе, за творцїв новинок і за вшыткых наших чїтателїв, передплатителїв і симпатїзантив панови Мнягончакови дякуєме і вірїме, же буде іншпїраційов про далшых свїдомых Русинів, котрым лежыть на сердцю судьба Народных новинок, а тым і забезпєчїня плуралїты поглядів на русиньскы народностны проблемы.

Тыж щїро дякуєме нашому предплатителєви, чїтателєви і дописователєви Інж. Міланови Семанчїкови з Тренчіна, котрый приспїв на експедицію того чїсла.

Наконець припоминаме, же хто хоче фїнанчно підпорити виданя далшых чїсел НН, може на наш банковый рахунок чїсло 4012549760/7500 послати подля своїх можностей фїнанчну частку, або зо заґранїча на рахунок ч.: IBAN: SK 76 7500 0000 0040 1254 9760, BIC: CEKOSKBX, на адресу банкы: Československá obchodná banka, робоčka Prešov, Hlavná 96, 080 01 Prešov, Slovensko, респ. тыж банковый шек, адресованый на Rusin a Ludové noviny, обчаньске здружїня, яке выдавать споминаны новинкы.

А. З.

Небо і Земля нинї торжєствують
Ангєлы, люде весело празднующь:
Христос родив ся, Бог воплотив ся,
Ангєлы співають, царїє вітають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідаять ...

Щастливы рождєстєвнєны свята і благословєный новый рік своїм чїтателям, передплатителям і сполупрацовникам жычїть

Редакція

ТОТАЛІТА: Вольбы преседы РОС – споміджі єдиного кандідата

Русиньска оброда на Словеньску не познать і не хоче познати такы терміны, як **демократія** і **плуралізм**, она ся вернула до часів тоталітного режиму. Ведь ниякы демократічны вольбы, т. є. ани преседы Русиньской оброды на Словеньску (РОС), ся в сучасности не можуть реалізувати споміджі єдиного кандідата – бо то є тверда тоталіта! Зато ся „чудую“, же Владимир Противняк ся зась взяв кандідувати на функцію преседы РОС, котрого „на сміх“ называють „ігелітка“, бо місто того, жебы выступав з прінціпалныма приговорами на акціях, ходит з ігелітків і роздає презенты. Є то помылене і ганьба!!!

Але не о тім сьме хотіли говорити, але о тім, як ся му подарило зо своіма сукменівцями просадити клавзулу до сістематічно ся міняючих Станов РОС, же волений за преседу РОС може быти лем тот, кого запропонував послідній координачный выбор перед Сеймом РОС (послідній сейм був у Гуменнім 17. децембра 2011). Як мі повів Інж. Мілан Мнягончак з Гуменного, член РОС, позванку на спомянуте засіданя дістав, респ. нашов ей в домашній поштової схранці аж по скінчіню засіданя того орґану, але в копертці без поштової знамкы, то значить: была му там шмарена лем в день засіданя або тісно по засіданю. Также „так ся дають шансы конкуренції“, або ліпше повіжено тоталіта не потребує конкуренцію, она сі выстачить із освіченима „кадрами“. І так ся стало „велике чудо“ – споміджі єдиного кандідата на преседу РОС на гуменьскім сеймі був зволений єдиний староновый пресед, який на тій функції, думам, „хотів бы зістати“ до своєї смерти, може ся му то і подарить за сучасного зложія челных представителів РОС. Лем сам бы сі мав усвідомити, же не мать способности на функцію преседы РОС. Зато „фалашно“ Інж. Міланови Мнягончак пропонував стати ся кандідатом на преседу підпреседу РОС Інж. Мірон Крайкович у маю того року, як ня інформовав М. Мнягончак, але потім „обернув ґерок, як є то обычайно в слабых лідрів!“ Дав му пропозицію, од котрой пізніше „одскочив“, бо і такы сучасны русиньскы „лідры“!

А. З.

Рік за нами, надії перед нами

(Закінчіння з 1. стор.)

тку русиньского руху і буде ся снажыти реалізувати права Русинів і презентувати їх статус і проблеми в сполоченьскім контексті СР, а то нелем на уровни культуры, фолклору, але і путів тых, які в політичній лінії як членове окремых партій сучасности ся анґажувати про свій народ, але і партій, котры мають і будуть мати у своїх програмах і вопрос народностной політики. Зато бы сьме мали барз добрі слідовати передволебну кампань і треба підпорувати тых, котры ся нас Русинів заставляють і будуть нам охотны помагати.

Про мене є і то в наступнім році доводом к оптимізму і надії, к чому ний нам, вірним Русинам на Словеньску, помагать Господь Бог.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

Ниякый замір, але неприємна технічна хыба!

Честованый Яне Грибе,

прочітав єм сі Твій фейтон під назвов *Негянебный шкандал?! в InfoРусині* ч. 18 – 19 / 2011 і був єм сам несподіваний з того, што ся стало – заміна авторів учебника *Літературна выхова про 7. класу про основны школы із навчалным языком русиньским і з навчанём русиньского языка*.

Як выдаватель вшыткых дотеперішніх учебників, при роботі над котрыма ся мі дотеперь ніч такого не стало, честно Ті хочю повісти, же о тій хыбі єм не знав. Зато ся Ті оправдую і дякую, же єсь холем у фейтоні „Шанія“, як пишеш, на тоту неприємну хыбу упозорнив, бо інакше бы єм на то ани не пришов. Думам собі але, же по довгорічній нашій сполупраці коректніше і честніше бы было, як бы сьме такы проблеми рішали особно. Або Ті пасує, респ. комусь другому, медіалізація праві такого характеру? Ведь хто дашто робить, тот мусить робити і хыбы, ништо з нас не є неомылный. Але вшытко ся дасть высвітлити, правда, кідь є на то охота з обидвох боків.

Іщі раз, Янку, за тоту хыбу ся оправдую Тобі і небогому Михалови Гирякови. Ты знаш, же Вашу зроблену роботу над учебниками собі високо ціню. І знову повторюю, же ту не був ниякый замір (чом бы єм то робив?), але **технічна хыба**, котра vznikла з того, же єм автоматічно за автора *Літературной выховы про 7. класу ОШ* увів Штефана Сухого, бо він був автором попередніх учебників *Літературной выховы – про 5. а потім і про 6. класу ОШ*. В тіражи нового учебника не є уведжене, же є то перше виданя, але друге перероблене виданя, на котрім єсь ся нияк не поділяв, бо языкову управу подля новых правил русиньского языка, котры были акцептованы Міністерством школьства СР в році 2005, зробив доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н., якому за то щіро дякую. Але то лем так на марґо. Бо главный проблем є в тім, же і при дру-

гім переробленім виданю мали быти уведжены **первістны авторы** першого виданя з року 2003, т. є. Ты і М. Гиряк, якім іщі раз дякую, же сьте створили тот учебник.

Кідь єсь на хыбу упозорнив, такой єм тот проблем конзултовав з компетентныма особами (Мґр. Івета Кратка) на Міністерстві школьства, науки, баданя і шпорту СР у Братіславі, высвітлив єм, што ся стало і попросив єм од ній раду – як коректно вирішыти тот проблем. Одповідь была така, же то не є перший припад, стало ся то уж і в другых видавательствах, а же МШНБІШ СР такы проблеми не рішать – їх собі мусять самы міджі собов вирішыти выдаватель і автор. Наперек тому єм їй дав пропозицію, же выроблю самолепкы з правилныма менами і прізвісками авторів учебника і з уровни міністерства школьства жебы пожадала компетентных людей в складі учебників, абы мено неправилного автора учебника попереліпляли. Так істо до вшыткых школ, де ся учить русиньский язык і культура, єм охотный послати споминаны самолепкы і попросити учителів русиньского язык і літературы, жебы попереліпляли неправилне мено і прізвіско автора даного учебника. Также то были мої конкретны крокы, які єм зробив такой, як єм ся о проблемі дізнав.

А теперь бы-м був рад, як бы сьме могли дорішыти і другу часть проблему – окрема оправданя. Іде о компенсацію, звязану з шырінём „діла“? Прощу Тя, дай пропозицію. Кідь буде мудра, єм охотный як выдаватель ю акцептовати.

Тото писмо посылам окрема Тебе і до InfoРусина, де фейтон був опублікований. На основі тлачового закона тото періодікум бы высвітлюче писмо, в якім є нападнута конкретна особа, мало опубліковати. Правда, по минулых скушеностях тому не вірю.

З почливостёв Александер ЗОЗУЛЯК.

Трете засіданя Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы на Уряді влады СР

14. новембра 2011 на Уряді влады СР у Братіславі было засіданя членів Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы (дале лем „Выбор“), де Русинів Словеньска заступали: Інж. Ян Липиньский і Мґр. Гавриіл Бескид. Програм засіданя був такый:

1) Привітаня, 2) Схваління програму засіданя, 3) Контроля приятых резолюцій із минулого засіданя Выбору, 4) Інформація підпреседы Выбору із 3. засіданя Рады влады СР, 5) Схваління порядку рокованя Выбору, 6) Схваління додатку ч. 2 Штатуту Выбору, 7) Справа о реалізації дотачного програму Култура народностных меншын 2011, 8) План реалізації споминаного програму, 9) Пропозиція наряджіня влады ч. 221/199 Зб. з., котрым ся выдає список сел, в котрых жытелі, які належать к народностній меншынї, творять найменше 20 % жытелів села; 10) Оціночны справы подля ст. 3, бук. ф) аж г) Штатуту Выбору, 11) Третья періодічна справа о імплементації Европской харты реґіональных або меншыновых языків, 12) Різне: а) Пропозиція закона о фінанцованю култур народностных меншын – обща діскузія, б) Резолюція Выбору міністрів Рады Европы о імплементації Рамкового договору на охрану народностных меншын – обща діскузія, 13) Заклучна діскузія: а) Пропозиція на переменованя СНМ – Музею українской культуры у Свіднику на СНМ – Музей русиньской культуры у Свіднику а СНМ – Музей русиньской культуры у Пряшові на Музей українской культуры у Пряшові (предложыв Мґр. Ян Калиняк, член Выбору), б) Пропозиція на приятя за члена комісії на оцінєваня проєктів і штатной фінанчній помочі про народностны меншыны (предложыв Мґр. Ян Калиняк), в) Пропозиція на виданя заказу евідованя такых обчаньских здружіня на МВ СР, створєваня такых штатных културно-сполоченьских іншті-

туцій Міністерством културы СР і фінанцованя такых проєктів з розпочту Уряду влады СР, **КОТРЫ СУТЬ ЗАМІРЯНЫ НА УКРАЇНІЗАЦІЮ РУСИНЬСКОЙ НАРОДНОСТНОЙ МЕНШЫНЫ НА СЛОВЕНЬСКУ** (предложыв Мґр. Ян Калиняк), г) Пропозиція на переменованя храмів выходного обряду в Централній евіденції Народных културных памяток із „костелів“ на „церькви“ (предложыв Мґр. Ян Калиняк).

Нас інтересовало, як были обговорены і вирішены три підпункты **13) пункту – діскузія**. Пресед Выбору і підпресед влады СР стягнув тоты підпункты зо засіданя, бо їх предкладатель і член Выбору Ян Калиняк зо здравотных причін не міг взяти участь на засіданю Выбору. Мґр. Гавриіл Бескид, наградник члена Выбору за русиньску народностну меншину, высвітлив, же заступать пана Калиняка і же з пунктами **в) і г)** є в повній мірі согласный, пропозицію з підпунктом **а)** стягнув пан Бескид із програму і высвітлив причіны, а к підпункту **б)** мав припоминкы з причіны достаточного чісла незавіслых представителів, членство преставителів Выбору в далшых комісіях поважує за кумулованя можностей впливати окремых людей, што поважує за недемократічне; высловив погляд, же члены Выбору можуть быти участниками засіданя комісії ґрантовой сістемы, але без права голосованя; фінанції з дотачного програму жебы мали быти выужыты на розвой языковой културы на новоствореных русиньских школах, і высловив думку, же НАРОДНОСТЬ, КОТРА СЯ НЕ УЧИТЬ У СВОЇМ МАТЕРИНЬСКИМ ЯЗЫКУ, Є ПЕРЕД ЗАНИКОМ!

(З офіціального запису, котрый зробив директор Секції народностных меншын Уряду влады СР Ласло Юґас і підписав підпресед влады СР і пресед Выбору Рудолф Хмел, выбрав і переложыв зо словеньского до русиньского языка: А. З.)

Наш русинський учитель – юбілант

Доц. ПгДр. Андрій Антоняк, к. н., народився 13. листопада 1941 у русинському селі Калинів (окрес Міджілабірці).

Нянько Андрій був шкільним сільським газдом з прагматичним поглядом на життя. Окремим заняттям займався і столярством а по році 1945, кідь собі купив трактор із влечкою, молотячку і інші машини, стався – в сучасній термінології – „подникателем“, причім своє „подникання“ міг реалізувати лем до 1953, поки му комуністичний режим вшытко не забрав. Но він ся в животі не стратив: вдяка А. Любимови зробив курс на здобуття диплому учителя і пак зачав учителювати в Зубнім, Машківцях, Стаціні, Яловії і Лісковцю. Ёго мати, роджена Січакова, была робітна жена з природнов інтелігенціою, в селі ей знали як добру газдыню і кухарку. Спочатку родичі мали щастя і в тім, же в Міджілабірцях жыла родина Любимовых, котра собі їх облюбила і матери дала роботу пестунки коло своїх дітей.

Першы три роки А. Антоняк ходив до *руської школы* в роднім селі, а по престіганню продовжовав у Зубнім а потім у Машківцях. Середню українську вісімрічну школу абсолював у Гуменнім. На тот період А. Антоняк має тоты найліпшы спомины, бо ёго учителями были способны російскы учителя-емігранты: Др. Мечкіна, Небесный, М. Гомічкова, але і далшы учителя (директорка) С. Гіркова, ей сестра Марія, І. Байцура і іншы. Они знали школярям, які жыли в інтернаті, прецізно зорганізувати цілоденный програм, главно формов різних кружків. Уж ту А. Антоняк зачав ся интересовати шахом, гров на клавирі, мандолині і устній гармоніці. Ёго способности часто выужывали як музичный допровод дівочого танечного колективу, котрый вела в Гуменнім учителька Марія Гіркова в сполупраці з уж небогов Меланіов Немцовов з Пряшова.

Еденадцятьрічну українську середню школу закінчив цілком успішно в Снині і наслідно наступив на високошкольскы штудії на Філософічну факульту в Пряшові, де штудовав учительство общоосвітных предметів – російський язык і література в комбінації з історію, котры закінчив в році 1965. До року 1971 учив на середній хемічній школі в Світі а по успішнім конкурзі в септембрі того істого року наступив на Педагогічну факульту УПІШ у Пряшові – на катедру російского языка і літературы. Академічний титул „доктор філософії“ (ПгДр) здобув на Філософічній факульті УПІШ в Пряшові в році 1976 за ригорозну роботу на тему: *Педагогічны погляды А. І. Герцена в ёго умельцьких творах*; научный титул „кандідат наук“ здобув в Іштітуті чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі,

де в році 1985 обраїв дізертачну роботу на тему *Російска сатірична журналістика в роках 1905 – 1907*. В тім самім фаху – теорія літературы і історія конкретных народных літератур – російска література габілітовав ся на доцента на ФФ УКФ у Нітрі в році 1999, де выступив із габілітачнов лекціою на тему *Трагедія М. Горького як трагедія Росії* і обраїв габілітачну роботу на тему *Соціокультурна інтерпретація романів М. Шолохова Тихий Дон і Розорана цілина*.

Найдовше робив на Філософічній факульті в Пряшові, де поступно ся став одборным гарантом дакількох штудійных програмів, аж поки не пішов на пенсію із катедры російского языка і літературы. Почас діятельства на ФФ ПУ був опонентом або членом габілітачных і інавгурачных комісій нелем у Пряшові, але тыж на УКФ в Нітрі і на Масариковій універзіті в Бырні. Почас научной приправы абсолював і дакілько языковых курсів у Москві а двараз був на научній дакількомісячній стажі в Москві на Філософічній факульті Штатной універзіты М. Ломоносова, де ся формовав під веджінем визначных російских ученых і високошкольских учителів.

Попри учительській і научній роботі все мав час на „гоббі“, котрым жертвовав вольный час. Не є то чоловік, котрый знає „ніч не робити“. Все ся сполігав сам на себе і навчів ся респектовати других. Набыв пересвідчіння, же мусить быти к собі барз нарочный і некомпромісний.

При своїм визначнім животнім юбілею заспоминав собі і подяковав людем, котры му помогли при одборнім рості. Быв то передовшыткым доц. ПгДр. Всеволод Сато, к. н., з Іштітуту чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі (школитель), проф. В. Сватонь, др. н., з того істого іштітуту, як і проф. ПгДр. Андрій Червеняк, др. н., з Філософічній факульты УКФ в Нітрі, проф. ПгДр. Іво Поспішіл, др. н., з ФФ Масариковой універзіты в Бырні, але окреме собі цінить поміч проф. ПгДр. Веры Жемберовой, к. н., з ФФ Пряшівской універзіты.

В школьских службах одробив Андрій Антоняк скоро 45 років, почас котрых ся занимав главно такыма предметами: історія і культура Росії, теорія російской літературы, вступ до теорії літературы, російска література 20. ст., вів выберовы лекції і семінары на тему Соціокультурна інтерпретація російской літературы. Главными дісціплінами ёго педагогічній і бадательской работы была російска література 20. стороча і теорія літературы, якім присвятыв домінантну увагу.

Почас свого діятельства на катедрі російского языка і літературы в Пряшові выдав три монографії: *Соціокультурна інтерпретація романів Михайла Шолохова (Тихий Дон, Розорана цілина)* (Пряшів: MONOCON, 1998, 187 с.), *Соціокультурна інтерпретація умельцького тексту* (Пряшів, 2005, 132 с.) і *Російска література 20. стороча І*. (Пряшів, 2007, 163 с.). Окрем того написав три високошкольскы учебники про практичну методічну потребу на семінарах, опубліковав капітолы в одборных книжных публикаціях і понад 70 научных штудій в научных рецензованных і неречензованных умельцьких часописах і зборниках дома і за границями, активно брав участь на домашніх і заграничных конференціях, сімпозіумах і світових конференціях русістів. Быв едітором дакількох зборників, котры выдавала ёго катедра. За другу уведжену монографію здобув Ціну декана факульты. **Послідні штири роки учить теорію літературы штудентів русинского языка і літературы на Іштітуті русинского языка і культуры Пряшівской універзіты.**

На многая і благая літ!

–р- фотка: А. З.

Іштітут русинского языка і культуры
Пряшівской універзіты в Пряшові

вас позывать на

STUDIUM CARPATO- RUTHENORUM 2012

третій річник Міджінародной літній
школы русинского языка і культуры

10. 6. – 1. 7. 2012

Курзы русинского языка,
історії і етнографії карпатських
Русинів ведуть в англійськым
і русинськым языку

Лекторы:

Проф. Др. Стефан М. Пю (Врайтська штатна універзіта, США)

Доц. ПгДр. Анна Плїшкова, ПгД. (Пряшівска універзіта)

ПгДр. Кветослава Копорова (Пряшівска універзіта)

Проф. Др. Павел Роберт Маґочій (Торонтська універзіта, Канада)

Мґр. Валерій Падяк, к. н. (Выскупный центр карпатістики, Ужгород, Україна)

Асоц. проф. Патріція А. Крафчік (Евыргрінська штатна універзіта, США)

Мґр. Ян Калиняк (екстерный сполупрацовник ІРЯК ПУ)

Далшы інформації і пригласка:

www.unipo.sk/pracoviska/urjk/1/LS3; www.c-rs.org

Приголосити ся мож до 1. марца 2012

19. річник Віфлеємского вечора у Свіднику

11. декабря 2011 в Домі культуры у Свіднику Окресна організація Русинской оброды у Свіднику, котра є колективным членом Словенской асоціації русинских організацій із центром у Пряшові, в інтересі захраны і розвою материнского русинского языка і традицій Русинів уж 19-ый раз зорганізувала **Віфлеємский вечур**, того року – в сполупраці з Піддукляньскым освітнім центром і містом Свідник. Акцію, яка є єдиным русинськым концертом такого тіпу на Словенську, фінанчно підпорив Уряд влады СР з програму Культура народностных меншын 2011. Реалізації проекту помогли і спонзоры: **Петро Піліп і Інж. Михал Гомза**, котрым щіро дякуєме. Дякуєме і вшыткым учителям, котры і того року ся анґажовали і приправили выступліня своїх школярів у русинськым языку. В концерті брало участь **172 выступаючих (!) і ведучих колективів із умельцькой, матерських і основных школ міста Свідник, як і фолклорный колектив Маковічка з музичнов, співацьков і танечнов ґрупами.**

І тот рік у переповненій салі з веце як 300 позерателями звучали співанкы, вінчованя і колядки в русинськым языку. **Тот успішний концерт з довгорічнов традиціою, на який каждорічно приходить велике множество людей, буде на будучій рік ославлёвати 20 років**, і віримо, же за рік зась буде презентовати одношіня к русинському языку і народным традиціям учителів і школярів в матерських і основных школах. Мы організаторы приділяме тій акції велику позорность і уж в тім часі зачінаме помалы з приправов юбілейного річника.

Хрістос раждаєт ся! Славиме Єго!

Мґр. Мілош СТРОНЧЕК,

председа ОО РОС у Свіднику і учитель русинского
языка на ЦОШ св. Юрія у Свіднику

• Двое вызначны Русины: професар Тороньскай універсіты П. Р. Магочій (справа) і дырэктар ужгородскаго „Выдавництва Падыка“ – В. Падык стрітли ся з прэсідом Меджлісу крымско-татарскаго народу М. Джемільевом (всередні).

Карпатыскы Русины і крымскы Татары: два народы – една судьба!

Прадставітелі карпатыскых Русинів – учены, професар Тороньскай універсіты, акадэмік Павел Роберт Магочій і дырэктар ужгородскаго «Выдавництва Падыка», учітель Інштуту русиньскаго языка і культуры Прышівскай універсіты у Прышаві, кандыдат наук Валерій Падык 5. – 8. дзецембра 2011 навзівілі Меджліс крымско-татарскаго народу ў Сімферопалі і стрітли ся з прэсідом Меджлісу, знамым абранцам прав Мустафам Джемільевом, а тых із прадставіцелямі інтэлігенціі і духоўнаства крымскотатарскаго народу.

Як і карпатыскы Русины/Лемкы ў Польшку, пачас року 1944 крымскы Татары сталінсков владов СССР былі без прычыны департаваны за сваіх історычных земляў на Крымскім півостраві і распорошаны на тэрыторыі пятых савецкых азійскых рэспублік. Лем ў часі краху тоталіты крымскым Татарам было доволена вернуці ся на сваі історычны землі, але і дотэперь тот праблем не є цалком дорішэны. Крымскотатарскы пераселенці часта зіставаюць на Крیمی самы за сваіма праблемамі; остро стоіть впрас ксенофобіі, освіты ў роднім языку, будованя матэрыскых і асновных школ, як і высокых школ, не бісідуючі уж о тяжкых (даколи страшных) жывоных умовах людзей, які ся вернулі на отчизну і мусять „боёвати“ з містнов владов, яка собі желать ростягнуці процес закоріненя тых етніка на сваіх етнічных тэрыторыях на максімално можный тэрмін. О тым ся гаворыло пачас стріч з прадставіцелямі крымскотатарскаго народу – у Сімферопалі, Бахчідараю, Євпаторіі, Старім Крیمی, Карасубазарі (Білогорську) ітд. Пачас тых стріч у Меджлісі з прэсідом Мустафам Джемільевом і ведучім одліня вонкашніх адносін Меджлісу Алі Хамзіном, у Сімферопалю – за заступцам дырэктара Рэспублікавой крымскотатарскай бібліотэцы І. Гаспрінскаго п. Лейлеёв Кадіровов і історіком крымскотатарскай літэратуры Наріманом Абдулваповом, у історычным глэвным місті Криму Бахчідараю – з дырэктаром-заснаватэлем надално отворэнаго Крымскаго історычнаго музэю «Ларішес» Гулівером Алціном, прычым ся підкрэслэвала сполучна історычна судьба карпатыскорусиньскаго і крымскотатарскаго народів у XX. – XXI. сторочах. Конштатоваля ся, же тых два народы днесь ў Украіні суть двума найвекшыма (по Росіянах), боюючіма ў Украіні за свое місце під сонцём. (Пры Русінах все іщі актуалным є впрас узнаня народносты «Русин»). Прытім абідва народы мало знають о собі, хоць маме ся чому прыучіти од себе. (Унікальным є скушеность функціоняня Меджлісу, який прадставлять крымскотатарскы народ перед централнов і крымсков владов). На знак почлівосты ку крымскотатарскому народу П. Р. Магочій і В. Падык подаровалы пачас стріч дакілька экзэмпларів «Энцыклопедіі історыі та культуры карпатыскых русинів» і кнігу «Народ нівідкі: Ілюстравана історыя карпатыскых русинів». Лідэр крымскых Татарів Мустафа Джамільев, прымаючі дарунок-энцыклопедію, высловыв свій давный сон – маты подобну энцыклопедію, яка бы рэпрэзэнтавала ў Украіні історыю і культуру ёго народу.

П. В.

Красна кніжка про русиньскы діти

Мгр. Квета Галасова, роджена Мороховічова, понукать про найменшы діточкы прыгорща ілюстраваных гаданок під назвов – **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба**.

Авторка ся народила 20. апріля 1946 в Мості (Чеська рэспубліка). Її коріня сягають до русиньскаго села Пчолине, Сниньскаго окресу. Ту выходила пять клас пачатковей школы, другый ступень ОШ выходила в Сніні, де пізніше зматуровала на Середній общоосвітній школі (СОШ). Магістерскы титул здохыла на ФФ Універсіты Павла Йозефа Шафаріка в Прышаві. Постградуалны штудіі абсолвовала на Факулті журналістыкі Карлоуей універсіты в Празі.

Наслідно была редакторков Прышовскых новін, Украйньскаго штудія СРО в Прышаві, Нашых новостей. Своі статі публіковаля і в такых прінтовых медіях, як Выходословеньскы новины, Нове жыття, Глас люду, Функціонарка. Цілы свій професійный жыво прывычала новинарскій работі. Писати не перестає ані на пензіі. Вже дакілька років пише по русиньскы, своім матэрыньскым языком, а своі роботы публікує, глэвно в Народных новінках під меном **Квета Мороховічова Цвик**. Дотэперь ей вышла кніжка поезій **Думкы і тужбы** (Прышів: Русин і Народны новінкы, 2010). Авторка є членков Сполку русиньскых писателів Словеньска і членков Літэратурнаго клубу Гэнараціі пры Бібліотэці Антона Бернолака в Новых Замках.

Штишкова кніжка гаданок Кветы Мороховічовой Цвик має доповніти полічку дітскых кніжочок, котрых з прадукціі сучасной русиньскай літэратуры є іщі все мало. Бо праві ту ся кладуть фундаменты,

о котры ся операть і матэрыньска бісід, з якой цілы жыво черпаеме жывоударну мязгу. Тыкать ся то глэвно наймолодшой гэнараціі, т. є. діточок прэдшкольскаго віку, про котры в єдній лініі з текстом кніжкы стоять ілюстраціі майстеркы пензля. В нашій кніжці **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба** буквы, слова, речіня суть доповнёваны прэкарасныма образкамі, котры намалёвала реномова на авторка **Юлія Єгорова Рогова** з Украйны.

Кніжка гаданок ный буде милым сполучником Ваших діточок і їх добров камаратков.

Выдаватель

...

Мілы діточкы, важены родічі!

Діти прэдшкольскаго віку – котрым є тота кніжочка в прэшійм ряді адресована – іщі не знають самы чітати, але в кніжках з образкамі люблять листовати, зато думам собі, же і тота кніжочка, прэкарасно ілюстравана пані малярков з Украйны, собі з радостёв попозерають і облюблять. А вы, милы родічі, ім тых пару рядків прочітайте. Своім діточкам тым поможете, абы писане слово, котре з вашов помочов ся стане гаворэным словом, пріялы за свое, подумалы над ним і з помочов невычерпной дітской фантазіі збогатили ся новыма знанями.

Я прэсвідчена, же їх здогадаете, чім властно зробите важный крочк у своім молоденькім жывоці. Обявите ся на прэшійм гарадічкы на пуці за науков, за спознаванём світа навколо нас, котрого сьме неділімов частков. Кажду хвілю ся стаєте старшыма, мудрышыма...

Ваша авторка,
Ваша тета Квета

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новінкы. Шефредактор: Мгр. Александр ЗОЗУЛЯК, редакторка: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, языкова редакторка: доц. ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Ludové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Tel.: 0905 470 884. Регістрацне ч. **EV 327/08, МІС 49 438.** Прэдплатне на рік € 8,50 €. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакціі.

Адреса новінок на інтэрнеті: www.rusynacademy.sk,
<http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2